

Strategi for nasjonal oppfølging av CEF Digital og ISA²

Vedlegg 1: Ambisjonsnivå for ISA²

Innhold

1	Hva er ISA ²	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Målsetting	3
1.3	Styring og organisering	4
1.3.1	ISA ² Committee	4
1.3.2	ISA ² Coordination Group	4
1.3.3	ISA ² Expert Group	4
1.3.4	Handlingsplan og arbeidsprosesser	4
1.4	Arbeidsområder i handlingsplanen	5
2	Målsettinger med norsk deltakelse i ISA ²	6
2.1	Medvirker til utvikling	6
2.2	Gjenbruk og læring	7
3	Tiltak i ISA ² og relevans for Norge	7
3.1	Arkitektur	7
3.2	Informasjonsforvaltning – standarder	8
3.3	Tilgang til data/deling av data/åpne data	9
3.4	Geodata	10
3.5	Utvexling av data om lover og forskrifter	11
3.6	Datanettverk - Testa-ng	12
3.7	Deling og gjenbruk av IT-løsninger	12
3.8	Anskaffelser	12
4	Ambisjonsnivå	13

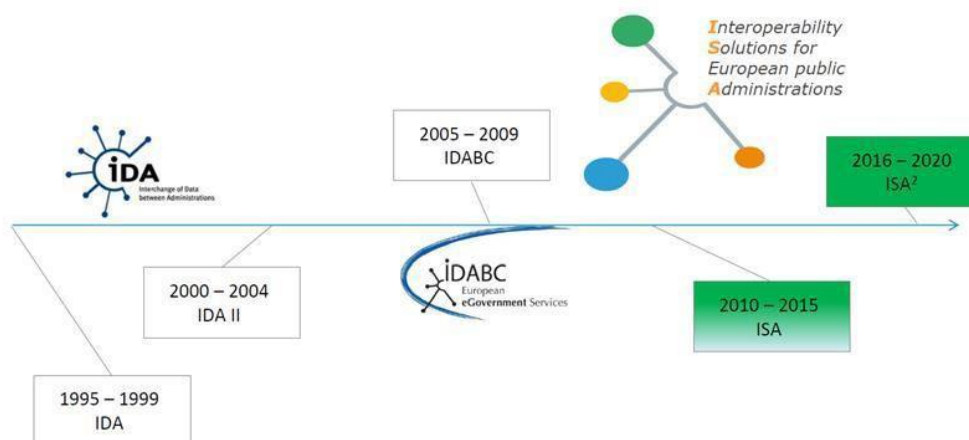
1 Hva er ISA²

1.1 Bakgrunn

ISA² (Interoperability Solutions for Public Administrations, Businesses and Citizens)¹ er et program i EU som varer fra 2016 til 2020. Difi er ansvarlig for å koordinere aktiviteter og etablere nasjonale nettverk i Norge.

Målet med ISA² er å støtte utviklingen av digitale løsninger for å effektivisere og modernisere den offentlige sektoren i Europa. Ved å benytte ISA-løsninger vil offentlige virksomheter sikre samhandling mellom ulike IT systemer og sørge for at tjenester flyter fritt på tvers av landegrensler og mellom ulike sektorer i det offentlige, private og mot innbyggere. ISA² programmet er sentralt i utviklingen av nye byggeklosser som tilbys gjennom CEF Digital. Den europeiske kommisjonen fasiliterer programmet som omfatter mer enn 30 ulike tiltak og har et budsjett på rundt 160 millioner Euro.

ISA² er en videreføring av tidligere programmer i EU.

Figur 1: Utvikling av EU programmer frem mot IS A²

1.2 Målsetting

Norge deltar i dette programmet for å kunne medvirke til utviklingen på strategisk viktige områder, gjennom blant annet deltakelse i ulike prosjekter og ekspertgrupper. Men vel så viktig er muligheten til å lære av og gjenbruke det som utvikles av EU i offentlig sektor i Norge.

ISA² har følgende overordnet målbilde frem mot 2020:

- skape ett felles målbilde for samhandling i EU
- eliminere fragmentering av løsninger og tjenester i offentlig sektor, lokalt og regionalt, på EU og nasjonalt nivå
- etablere felles strategi, rammeverk og arkitektur med større fokus på å gjenbruke tjenester i EU

¹ https://ec.europa.eu/isa2/home_en

- økt fokus på å bygge faglige nettverk
- jobbe for å redusere hindringer i lovgivning
- være til nytte for tre målgrupper, ikke bare ett: offentlige sektor, privat sektor og innbyggere
- ha en tydelig kobling til andre EU initiativer som CEF Digital og Horizon 2020

1.3 Styring og organisering

1.3.1 ISA² Committee

ISA² Committee er det øverste organet i programmet. Møtes en gang i året for å drøfte arbeidsprogram, budsjett og arbeidsplaner. Difi og KMD representerer Norge.

1.3.2 ISA² Coordination Group

Her deltar de som er ansvarlig for å koordinere programmet i sine respektive land. Representanter skal forberede og delta i diskusjoner om prioritering av satsing for ulike tiltak, og struktur for samarbeidet. Det er tre møter i året og Difi representerer Norge.

1.3.3 ISA² Expert Group

For å inkludere medlemslandene i utviklingen på strategisk viktige områder oppretter programmet ekspertgrupper på ulike områder i handlingsplanen. Difi oppnevner norske representanter til de ulike ekspertgruppene.

1.3.4 Handlingsplan og arbeidsprosesser

Handlingsplanen, med tilhørende budsjetter, er det førende styringsdokumentet i programmet. Hvert år blir handlingsplanen revidert basert på følgende prosess:

- Forslag til nye tiltak - utlysning i juni-august
- Evaluering av forslag - forberedelser gjøres i august - mars
- Beslutning om implementering - gjøres av kommisjonen i mars
- Implementering i handlingsplan

Norge kan melde inn satsningsområder under «forslag-fasen», samt komme med innspill i «evaluering-fasen». I begynnelsen av året vedtas handlingsplanen av ISA Committee for inneværende år. Det er viktig å koordinere norsk aktivitet med de prosesser som ISA²-programmet jobber etter.

1.4 Arbeidsområder i handlingsplanen

Arbeidsområdene i handlingsplanen vil ikke endre seg mye frem mot 2020, men nye tiltak vil bli lagt til i den årlige revideringen av programmet. Tiltak i handlingsplanen kan ha varighet over flere år.

Under er en oversikt over de viktigste arbeidsområdene i programmet.

Tabell 1: Arbeidsområder i ISA²-programmet

Arbeidsområde	Beskrivelse
Arkitektur	Felles prinsipper, rammeverk og referansearkitektur skal være grunnlaget for utvikling av nye digitale tjenester og infrastrukturer.
Informasjonsforvaltning – standarder	Informasjonsforvaltningsstandarder skal samordne måten data er gjort offentlig tilgjengelig, ved å beskrive verktøy og formater som skal følges for å forvalte og publisere referansedata innen ulike domener.
Tilgang til data, deling av data, bruk av data	ISA ² programmet finansierer en rekke initiativer med mål om å forbedre produksjonen, utveksling og analyse av data, samt å gi tilgang til disse dataene. Offentlig administrasjon produserer en mengde av data, som geografisk informasjon, statistikk, meteorologiske data, trafikk informasjon og data fra offentlig finansierte forskningsprosjekter. Dataen kan gjenbrukes for å utvikle og tilby nye tjenester. Tilgang og utveksling av informasjon mellom ulike grunnregistre (som Enhetsregisteret) er en forutsetning for 'kun en gang' prinsippet og i utviklingen av ende til ende tjenester.
Geodata	Geodata gjelder deling av geografisk og lokasjonsdata. INSPIRE-direktivet har som mål å lage en felles europeisk infrastruktur for deling av blant annet geografisk data. ELISE (European Location Interoperability Solutions for eGovernment) er ISA ² sitt prosjekt på området som ser på semantikk og tekniske løsninger for deling av lokasjonsdata på tvers av landegrenser.
Utteksling av data om lover og forskrifter	Arbeidsområdet tar sikte på å utveksle data om lover og forskrifter mellom europeiske land på nett på en standardisert måte. Målet er å lage felles spesifikasjonene, European Legislation Identifier (ELI), for hvordan man skal dele og gjenkjenne lovgivningsdata fra ulike land.
Datanettverk – Testa-ng	Testa-ng er et sikkert (lukket) datanettverk som benyttes blant annet i grensekontrollen i Schengen samarbeidet, men også på andre områder der det er behov for et sikret datanettverk. ISA ² -programmet finansierer driften og utviklingen av dette nettverket i EU. Difi har drift og koordineringsansvaret for Testa-ng i Norge.
Deling og gjenbruk	For å øke deling og gjenbruk av tjenester nasjonalt og på tvers av landegrenser, er det viktig at det utvikles felles prinsipper, rammeverk og verktøy for deling av informasjon på en mest mulig homogen måte.

Anskaffelser	I EU vil e-handel gradvis bli obligatorisk innen oktober 2018 og bruk av e-faktura vil bli obligatorisk innen 2020. Difi tilbyr digitale verktøy og gir råd om offentlige anskaffelse og e-faktura, som blant annet baserer seg på europeisk infrastruktur og fellesløsninger.
--------------	--

2 Målsettinger med norsk deltakelse i ISA²

Det er to hovedmålsettinger ved norsk deltakelse i ISA²; 1) Medvirke til utviklingen i EU på strategisk viktige områder, og 2) gjenbruke det som leveres av ISA² i utviklingen av norsk offentlig forvaltning.

2.1 Medvirker til utvikling

Ekspertgrupper

Et viktig virkemiddel for å sikre deltakelse fra medlemslandene i ISA²- programmet er at det oppnevnes ekspertgrupper på viktige strategiske områder der det kreves tettere samarbeid i utviklingen av løsninger. Difi har oppnevnt representanter til følgende grupper:

Testa-ng – Dette gjelder ett sikkert datanettverk som blant annet benyttes av grensekontrollen i Norge i forbindelse med Schengen samarbeidet. Difi har koordinerings- og driftsansvar for dette nettverket i Norge og er representant i denne gruppen. Målet med ekspertgruppen er å videreutvikle Testa-ng sin infrastruktur og tjenester.

Geodata – Målet med ekspertgruppen er å utarbeide felles spesifikasjoner for deling av geografiske data, og etablere en felles europeisk plattform for deling av referansedata. Kartverket er oppnevnt som representant i denne gruppen.

Utveksling av lovdata (ELI) – Målet med ekspertgruppen er å etablere felles formater for utveksling av lovdata og sikre effektiv deling på det juridiske området i Europa. Stiftelsen Lovdata er oppnevnt som representant i denne gruppen.

ISA² etablerer ekspertgrupper ved behov og det er mulig for Norge å melde inn forslag til etablering av nye grupper.

Kartlegginger og høringer

Det gjennomføres jevnlig studier og kartlegging av hvor langt medlemslandene har kommet på ulike fagområder, samt hvilke behov landene har i den videre utviklingen. Dette er viktig input for kommisjonen i planlegging og prioriteringer i ISA²-programmet, samt i å etablere beste praksis.

Samhandlingsevnen i de ulike landene måles årlig og ved behov gjennomføres det revisjon av allerede etablerte rammeverk og metoder.

Deltakelse i pilotprosjekter

Utviklingen av tjenester i ISA² skjer i hovedsak gjennom å gjennomføre

pilotprosjekter. Medlemslandene har muligheten for å melde sin interesse for å delta i prosjekter og dermed få finansiert utviklingen av løsninger for samhandling. Det er viktig at det investeres tid og ressurser dersom Norge ønsker å være pådriver i utviklingen av tjenester i ISA²-programmet.

Det kan nevnes at Kartverket har en ledende rolle i Europa innen geodata. De har vært aktive i å etablere et rammeverk for samhandling og gjennomføre pilotprosjekter på tvers av landegrensene.

Difi har tatt en ledende rolle i utviklingen av digitale verktøy og infrastruktur innen anskaffelser i Europa. Dette har blant annet bidratt til digitalisering av faktureringsprosessen i norsk offentlig forvaltning.

2.2 Gjenbruk og læring

Gjenbruk av leveranser fra ISA²- programmet

En viktig målsetting med deltakelse i ISA²-programmet er å gjenbruke det som utvikles av ISA² i norsk offentlig forvaltning. De fleste av arbeidsområdene i programmet er direkte overførbart til Norge. Relevansen av tiltakene avhenger av modenheten i Norge på de aktuelle områdene og om det eksisterer nasjonale løsninger allerede. Et godt eksempel på gjenbruk er utvikling av et norsk rammeverk for samhandling i regi av SKATE som baserer seg på det europeiske rammeverket for samhandling (EIF).

ISA² har som en av sine målsettinger å bidra til økt deling og gjenbruk av tjenester. Dette er også en målsetting i Norge og de prinsipper og verktøy som utvikles i EU kan gjenbrukes og tilpasses til bruk i Norge. På ISA² sine nettsider og via Joinup, som er EU-kommisjonen sin portal for deling av informasjon, får man oversikt over verktøy og tjenester som er utviklet i programmet som medlemslandene kan benytte seg av.

Nettverk og kompetansebygging

Kompetansebygging er en helt sentral del av den digitale transformasjonen som skjer i Norge og i EU. ISA²-programmet legger til rette for å bygge kompetanse gjennom konferanser, faglig nettverk og webinarer. ISA² tilbyr også opplæring og trening i bruk av rammeverk og metoder utviklet i programmet, som kan være nyttig i implementeringen av tilsvarende verktøy i Norge.

3 Tiltak i ISA² og relevans for Norge

EU-kommisjonens arbeidsplan for ISA² for 2017 består av totalt 9 arbeidsområder med 32 tiltak. De arbeidsområder og tiltak som er relevant for Norge er beskrevet her.

3.1 Arkitektur

Innen arkitektur er det fem områder i ISA² som er spesielt relevant for nasjonal arkitektur og utviklingen av et norsk rammeverk for samhandling. De beskrives

under.

European Interoperability Strategy (EIS)

EIS er strategien for samhandling i Europa og gir veiledning for hvordan offentlige administrasjoner kan utvikle, dele og samarbeide om å utvikle digitale tjenester. EIS setter føringer for utviklingen av norsk rammeverk for samhandling.

European Interoperability Framework (EIF)

Rammeverket gir retningslinjer for hvordan man skal utvikle IT-løsninger i offentlig sektor både på europeisk og norsk nivå. Rammeverket gir konkrete anbefalinger både fra et organisatorisk, juridisk, semantisk og teknisk ståsted. EIF inneholder 47 anbefalinger for å øke den digitale omstillingsevnen i offentlig sektor til det beste for innbyggere og næringsliv. EIF ligger til grunn for utviklingen av norsk rammeverk for samhandling.

European Interoperability Reference Architecture (EIRA)

Etter etableringen av EIF, er det naturlig å etablere en referansearkitektur som klassifiserer og organiserer byggeklosser/fellesløsninger som er viktig for samhandling. Målet med referansearkitekturen er å legge til rette for samhandling og gjenbruk i utviklingen av tjenester. EIRA er en integrert del av norsk rammeverk for samhandling.

European Interoperability Cartography (EIcon)

I sammenheng med EIRA har ISA² utviklet et verktøy for å få oversikt over tjenester slik at man kan øke gjenbruk og levere tjenester raskere. Nasjonal arkitektur ser potensiale i dette verktøyet og vil analysere hvordan EIcon henger sammen med resten av porteføljen i norsk rammeverk for samhandling.

Interoperability Maturity Model (IMM)

IMM er tilgjengelig online og kan hjelpe offentlige virksomheter i å evaluere modenhet og forbedre samhandling i sine tjenester. Ved å gjennomføre undersøkelsen får man en detaljert rapport, analyse, anbefalinger og konkrete råd for forbedring. Norsk rammeverk for samhandling sin verktøykasse vil inneholde modenhetsmodeller og IMM er en kandidat som vil bli vurdert.

3.2 Informasjonsforvaltning – standarder

ISA²-programmet har utviklet en rekke semantiske spesifikasjoner og løsninger som er tilgjengelig for offentlig administrasjoner i Europa. De tilbys kostnadsfritt og benyttes i norsk offentlig forvaltning i dag for å beskrive data. Under omtaler vi noen sentrale tiltak i ISA² som har relevans for Norge.

Semantikk (Core vocabularies)

Felles datamodeller, eller kjernemodeller, utvikles av ISA² for å beskrive opplysningstyper som person, organisasjon, lokasjon, offentlig tjeneste m.fl. Dette er helt sentralt i samhandlingen for å redusere informasjonstap i datautveksling. Kjernemodeller er relevant for offentlige virksomheter ved utveksling av data og modernisering av registre slik at det oppnås størst mulig grad av likhet i

Representasjonen av like opplysningstyper. Informasjonsforvaltningsnettverket SEMIC i ISA² utvikler disse kjernemodellene. Det er pågående arbeid i rammeverket for informasjonsforvaltning i Norge for å etablere norske applikasjonsprofiler for ISA²s kjernemodeller.

Kontakt og fullmakt

ISA²-programmet jobber med det semantiske som er nødvendig for å identifisere en juridisk person ift. eIDAS-lovgivning. Dette vil ha betydning for etableringen av ett felles kontakt- og fullmaktsregister for virksomheter i Norge.

Data-og tjenestekatalog

Deling og gjenbruk av data og tjenester er viktig for at offentlig sektor skal øke omstillingsevnen og er en forutsetning for digitalt førstevalg. Arbeidet med å etablere en felles datakatalog er et samarbeid mellom alle SKATE virksomhetene, der Brønnøysundregistrene leder og er ansvarlige for utviklingsarbeidet. Difi er ansvarlige for å fasilitere arbeidet med rammeverk, herunder standardisering, promotere bruk og hjelpe virksomhetene i gang.

Datakatalogen bruker DCAT-AP-No standarden, som er en norsk profil av EU sin DCAT-AP utviklet av ISA², for å beskrive datasett. Kvalitet, begreper og hjemmel/formål er særskilt behandlet.

Katalog over offentlige tjenester

Brønnøysundregistrene, som er ansvarlig nasjonalt kontaktpunkt for tjenstedirektivet, vil være sentral i utviklingen av en tjenestekatalog, i samarbeid med Difi.

Tjenstedirektivet er et EU-direktiv som skal sikre et felles marked for tjenester innenfor Den europeiske unionen. Tjenestekatalog er et område som sterkt treffer Altinn. ISA² har utviklet en datamodell for å beskrive offentlige tjenester på en harmonisert måte (CPSV-AP) og det tilbys verktøy og beste praksis for deling av tjenester. Her er det muligheter for å gjenbruke løsninger og datamodeller fra ISA²- programmet.

3.3 Tilgang til data/deling av data/åpne data

Offentlig administrasjon produserer og bruker data, som geografisk informasjon, statistikk, meteorologiske data, trafikk informasjon og data fra offentlig finansierte forskningsprosjekter. Privat næringsliv bruker dataene når de utvikler og tilbyr tjenester til sine kunder. Økt fokus på bruk av data i EU og da særlig offentlig sektor sin bruk av data for å realisere en «data-driven Government» er noe Norge bør følge tett i fremtiden.

Tilgang til data

DCAT-AP-No standarden i Norge, for beskrivelse av datasett og datakataloger, er basert på standarder utviklet av ISA²-programmet. Katalogen vil først gi en felles oversikt over data, men bruk av standarden vil forenkle fremtidig automatisering av tilgangen til data. DCAT-AP standarden brukes i dag for å beskrive datasett, herunder åpne data. Standarden benyttes også innen områder som lokasjon (geoDCAT-AP) og statistikk (statDCAT-AP).

Åpne data og bruk av data

Data.norge.no er et register over åpne offentlige data i Norge, forvaltet av Difi. Data.Norge.no deler data med European Open Data Portal, som er en tjeneste i CEF Digital programmet og er en sentral brikke i å dele data på tvers av Europa ved hjelp av DCAT-AP standarden. Åpne data miljøet i Difi jobber også tett med privat sektor for å øke oppmerksomheten rundt åpne data og stimulere til økt bruk og etterspørsel etter data. Opplæringsprogrammer har også blitt igangsatt. ISA² har sterkt fokus på dette området og arbeidet i EU bør følges tett i utviklingen av en datadreven offentlig sektor i Norge.

Stordata

For å øke farten på data-dreven transformasjon jobber ISA²-programmet med å identifisere mulighetsrommet som ligger i stordata. Det bygges testinfrastruktur for analyse av data i EU og det jobbes med å identifisere brukerscenarioer innen ulike domener for å gjennomføre prosjektpiloter. Norge og de nordiske landene har god tilgang til data og har en mulighet til å ta en ledende rolle på området. Imidlertid trengs det økt kunnskap og kapasitet på analyse av stordata. I 2016 ble det gitt ut en studie av stordata av ISA²-programmet, «Study of Big Data Analytics for Policy Making»². Dette gir viktig innspill for bruk av stordata i Norge.

Tilgang til grunnregistre

ISA²-tiltaket om tilgang til grunnregistre, «Access to Base Registries», er spesielt interessant for virksomheter som har ansvaret for grunnregistre. Også fra et SKATE ståsted er det relevant og for andre virksomheter som har ansvar for grunndata, for eksempel Vegvesenet. Det har direkte relevans for SKATE- tiltak 4.3 og 4.4 som omhandler tilgang til registre gjennom API-er. Tiltaket gir beste praksis for tilgjengeliggjøring av data på tvers av medlemsland, men gjelder også for deling av data mellom offentlige virksomheter og næringslivet som åpne data eller med brukersamtykke.

Tiltaket er en forutsetning for å lykkes med 'kun en gang prinsippet'. Det er relevant for flere EU prosjekter som EUBusinessGraph, der bl.a. flere registre i Brønnøysundregistrene skal tilgjengeliggjøres som åpne data, og «The Once- Only principle project (TOOP)». Det siste skal blant annet tilrettelegge for mer sanntidstilgang til foretaksinformasjon og kan gi tilgang til mer opplysninger enn CEF BRIS (Business register interconnection system) gir i dag. Tiltaket har også relevans for det nasjonale målbildet om å etablere en datadelingsplattform.

Representanter fra Norge har deltatt i enkelte webinarer om tilgang til grunnregistre, men deltar ikke aktivt på området. Ved oppstart av aktiviteter under SKATE på dette området, bør Norge derfor forsøke å påvirke dette arbeidet i EU, spesielt om behovet for økt sanntidstilgang.

3.4 Geodata

INSPIRE-direktivet (Geodataloven) har som målsetting å dele data mellom de europeiske landene, og sikre interoperabilitet. Det er flere felles utfordringer mellom implementasjonen av Geodataloven i Norge og målsettingen med ISA².

² Kilde: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/dg_digit_study_big_data_analytics_for_policy_making.pdf

Norge har nylig overlevert et utkast til nasjonal geodatastrategi til KMD. En strategi for nasjonal oppfølging av EU-programmene CEF Digital og ISA² må sees i sammenheng med den nasjonale geodatastrategien.

Det er en aktivitet i ISA² kalt «Geospatial Solutions». Det er opprettet en ekspertgruppe, der Kartverket representerer Norge, som skal gi råd om krav og prioriteringer i ISA² knyttet til stedfestede data. Kommisjonen, og medlemslandene, har jo et selvstendig ansvar for å sikre at de råd og føringer som fremkommer under f.eks. ISA² er i samsvar med europeisk lovgivning som INSPIRE-direktivet.

Eksempelvis kan det nevnes et arbeid i ISA² om å lage en mapping fra INSPIRE-metadata til DCAT-spesifikasjonen. Kartverket er i gang med å implementere dette. Det er store fordeler ved å lage en slik mapping i regi av ISA², fremfor at hvert enkelt EU/EØS-land som ønsker å implementere DCAT må gjøre dette selv.

Arbeidet bygger videre på tidligere prosjekter i ISA²; etablering av et rammeverk for samhandling innen geodata, kalt European Union Location Framework (EULF), og etableringen av en plattform for deling av referansedata.

Stedfestede data knyttet til annen type data er verdiøkende. Det er en rekke andre løsninger som utvikles i regi av ISA² som også kan være nyttige innenfor dette fagområdet, som blant annet autentisering, autorisasjon og kvalitet på data. Stedfestede data er godt ivaretatt innenfor ISA², men det bør jobbes med retningslinjer for hvordan gjenbruke eksisterende kontrollerte vokabularer fra andre kilder (standardiseringsorganisasjoner som ISO etc.), dette som et alternativ til å lage nye der eksisterende finnes.

Geodataloven gir et incitament for å lage europeiske fellesløsninger, ikke nasjonale løsninger i siloer. Det er viktig å se arbeidet i ISA² i en bredere kontekst, med blant annet det kommende arbeidet i regi av FN (UN-GGIM – Global GEO spatial Information Management). Det har som utgangspunkt å sikre internasjonale løsninger på en rekke utfordringer knyttet til stedsdata.

3.5 Utsveksling av data om lover og forskrifter

Arbeidsområdet tar sikte på å utveksle data om lover og forskrifter mellom europeiske land på en standardisert måte via internett. Målet er å lage felles spesifikasjoner, European Legislation Identifier (ELI), for hvordan man skal dele og gjenkjenne lovgivningsdata fra ulike land. Spesifikasjonene vil også bidra til gode nasjonale løsninger for å få struktur på regelverket på nett.

Stiftelsen Lovdata er Norges representant i ekspertgruppen (ELI) som er etablert i ISA². Noen land, deriblant Norge, har nasjonale løsninger som oppfyller kravene i ELI. Det er interessant for Stiftelsen Lovdata og ekspertgruppen i ISA² å følge utviklingen, trekke erfaringer fra bruk og utvikling av disse verktøyene og bruke erfaringene til å utvikle gode løsninger i flere europeiske land. Persistente identifikatorer for lovverk er også relevant for informasjonsforvaltning under SKATE, der begreper knyttes opp mot lovverk, og datasett knyttes opp mot formål og hjemmel for innhenting og deling av data.

3.6 Datanettverk - Testa-ng

Testa-ng er et lukket nett med ekstra høy sikkerhet og som er i drift 24/7 mellom europeiske administrasjoner. Administrasjonene benytter Testa-ng til å utføre og tilby tjenester pålagt av EU i avtaler og forordninger, og som krever høy grad av sikkerhet. Difi er nasjonalt ansvarlig for koordinering av driften i Norge og er kontaktpunkt ved hendelser. Difi representerer også Norge i ekspertgruppen som er etablert i ISA². Norske virksomheter som benytter seg av nettverket er Mattilsynet, Utlendingsdirektoratet, Forbrukerombudet, Nav, Statens vegvesen, Direktoratet for nødkommunikasjon, Politiet, Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap og Statens legemiddelverk. Det er en jevn økning i deltakere og tjenester på Testa-ng og i 2017 har det vært relativt høy aktivitet sammenlignet med tidligere år.

3.7 Deling og gjenbruk av IT-løsninger

For å stimulere til deling og gjenbruk av IT-løsninger har ISA²-programmet utviklet et rammeverk, «Sharing and reuse framework for IT Solutions (SFR)». Rammeverket gir anbefalinger og veiledning til offentlig administrasjoner om hvordan man kan gjenbruke og dele IT software og tjenester. Rammeverket ser på de organisatoriske, juridiske, tekniske sidene ved gjenbruk av tjenester. Det anbefales at Norge vurderer bruk og implementering av dette rammeverket. Difi vil være en naturlig forvalter av et slikt rammeverk i Norge.

«National Interoperability Framework Observatory (NIFO)» er et viktig tiltak i EU for å måle modenhet og status på samhandling i og mellom land.

Etablering av en NIFO i Norge for å måle samhandling i offentlig forvaltning bør vurderes. Det er viktig å kunne tilby en verktøykasse for samhandling som er tilpasset virksomheters behov.

3.8 Anskaffelser

Offentlige anskaffelser krever mye papirarbeid fra både leverandører og oppdragsgivere. Det administrative er en enda større utfordring når virksomheter deltar i anbudsprosesser på tvers av landegrensene. Nasjonale anskaffelsessystemer og registre er ikke i tilstrekkelig grad integrert, og i liten grad deler og gjenbraker data. EU har implementert flere direktiver som har betydning for Norge frem mot 2020. Norge har en fordel i at vi ligger fremst i Europa på å digitalisere anskaffelsesprosessene og implementere løsninger iht. de frister lovverket krever.

Den europeiske kommisjonen har satt i gang flere initiativer for å forenkle og digitalisere prosesser rundt anskaffelser. ISA² finansierer og støtter utviklingen av felleseuropeiske løsninger som e-Prior, e-Certis, European Single Procurement Document (ESPD) og e-faktura, for å gjøre det lettere for virksomheter til å delta i offentlige anskaffelsesprosesser, uavhengig av land eller sektor. ISA² finansierer også prosjekter knyttet til standardisering, semantikk (core vocabulary) og deling av metadata.

Utvikling og videreutvikling av tjenestene beskrevet under er støttet av ISA², og er nært relatert til anskaffelsesaktiviteter i CEF eProcurement.

- Det nye egenerklæringsskjemaet (ESPD) er et midlertidig bevis for at

leverandøren oppfyller kvalifikasjonskravene, og at det ikke foreligger avvisningsgrunner. ESPD må fylles ut elektronisk. Norge og Difi har lansert en slik løsning i 2017, med finansiering fra CEF Digital.

- eCertis (dokumentasjonsbevis) benyttes i Norge og er en løsning som gir oversikt over hvilke dokumenter i andre land som er tilsvarende et norsk dokument.
- e-Faktura er obligatorisk i Norge og man benytter seg av sikker europeisk transportinfrastruktur og utvikler elektronisk handelsformat (EHF) i samsvar med internasjonale standarder. Dette blir ikke obligatorisk i EU før 2020, så Norge ligger i førerretet her i Europa.
- Elektronisk konkurransegjennomføring (KGV løsninger) blir gjort gjeldende gjennom forskrifter i april 2017 for innkjøpssentraler og 1.januar 2018 for statlig myndigheter, som er de frister som er satt av EU gjennom anskaffelsesdirektivet. e-Prior er en plattform som ble utviklet i ISA² programmet for utveksling av dokumenter i anskaffelsesprosessen på en standardisert og sikker måte. Norge og Difi har ikke benyttet seg av dette verktøyet da man har egne løsninger for konkurransegjennomføring (KGV) og kunngjøring (DOFFIN).

4 Ambisjonsnivå

Det overordnede ambisjonsnivået for norsk deltakelse i EU-programmet ISA² er å gjenbruke det som er relevant i ISA² i utvikling av digitale tjenester i norsk offentlig forvaltning. Norge skal også påvirke arbeidet i ISA² på strategisk viktige områder gjennom å delta i ekspertgrupper, foreslå nye tiltak, svare på høringer og studier som skal fremme best-praksis, og dele gode eksempler på samhandling i Norge og Norden med resten av medlemslandene.

Ambisjoner for hvordan Norge kan nyttiggjøre seg av ISA² er oppsummert under.

Tabell 2: Ambisjoner for norsk deltakelse i ISA²-programmet per arbeidsområde

Arbidsområde	Nåsituasjon	Ambisjoner frem mot 2020
Arkitektur	EIF (European Interoperability Framework) og EIRA (European Interoperability Reference architecture) er allerede sentrale elementer i verktøykassen for nasjonal arkitektur og er fundamentet nasjonalt rammeverk for samhandling bygges på.	Kartotek for tjenester (Elcart) og modenhetsmodeller for samhandling (IMM) er en del av verktøykassen for nasjonal arkitektur. Norge deltar aktivt i arkitekturarbeidet i ISA ² og EU.

Informasjonsforvaltning - Standarder	Pågående arbeid innen informasjonsforvaltning henter inspirasjon fra ISA ² (DCAT standard, Core Vocabularies, EIF, EIRA, MDR).	Norge påvirker EU i større grad ved at SKATE-samarbeidet og andre bringer frem problemstillinger som kan fremmes i EU, for eksempel representasjon av hjemmel og formål, kodeverk m.m. Dette vil være viktig i etableringen av en datadelingsplattform for bruk og gjenbruk av data og tjenester i norsk offentlig forvaltning.
Tilgang til, deling og bruk av data, åpne data.	Deling av data er prioritert i ISA ² og i økende grad i Norge. Norge scorer godt i EU-benchmarkstudier på åpne data og har god deltakelse her. Deler av EU og ISA ² er lengre fremme enn Norge på bruk av data. Norge bør jobbe mer målrettet mot ISA ² og EU for å lære av best-praksis. Norge påvirker i dag EU gjennom arbeid med felles datakatalog og DCAT-AP i retning av deling/utveksling av ikke-åpne data.	Offentlig sektor i Norge vil være datadrevet i måten vi utformer, leverer og utformer tjenester. Norge påvirker EU ytterligere til å etablere/beskrive ikke-åpne data og beskrivelser av nye vokabularer for API.
Geodata	Geodata er en viktig del av Norges kunnskapsgrunnlag. Vi har over flere år sett en overgang til å betrakte geodata som åpne data, selv om det fortsatt er noen data som er underlagt betalingsregime. I Norge er det et godt samarbeid mellom offentlige aktører, og alle data og tjenester er basert på nasjonale og internasjonale standarder.	Geodata er en viktig del av offentlig sektor. Det arbeides aktivt for å få en horisontal integrering med IKT-politikken generelt. Norge må som andre land i Europa implementere INSPIRE direktivet, og gjennom ISA ² etableres det spesifikasjoner og Software som sikrer at INSPIRE er i henhold til det som utvikles i programmet. Dette er til umiddelbar nytte for Norge.
Utteksling av data om lover og forskrifter	Noen land, deriblant Norge, har nasjonale løsninger som oppfyller kravene til å dele lovrelaterte data. Det er interessant for Stiftelsen Lovdata og ekspertgruppen i ISA ² å følge utviklingen og bruk av verktøy for utveksling av lovdata, og bruke disse erfaringene til å utvikle gode løsninger i flere europeiske land.	Norge skal ha tilgjengelig alle sentrale lover på engelsk på ELI-format. Norge skal ha implementert løsninger som viser status for all EU/EØS relatert regelverk i norsk regelverk på ELI-format.
Datanettverk – Testa-ng	Testa-ng er i dag operativt i Norge og EU. Difi er	Testa-ng forvaltes stabilt og godt i Norge. Testa-ng er en del av en

	nasjonal ansvarlig for koordinering og er kontaktpunkt ved hendelser.	mer konsolidert meldingsutvekslingsinfrastruktur i Norge og Europa.
Deling og gjenbruk	Initiativ er igangsatt for å stimulere til deling og gjenbruk av tjenester på tvers av norsk offentlig forvaltning. ISA ² har rammeverk, prinsipper og verktøy for deling og gjenbruk. Norge bør benytte seg av dette i størst mulig grad.	Måling av samhandlingsevne er en integrert del av nasjonal arkitektur. «Capability based planning» (tiltak iverksettes basert på modenhet) ligger til grunn for utvikling av samhandling i offentlig forvaltning. Det er etablert rammeverk, standarder og verktøy for å dele tjenester nasjonalt og internasjonalt.
Anskaffelser	Norge er i rute med å implementere og operasjonalisere EU-direktiver frem mot 2020. Norge er i front i Europa på å digitalisere anskaffelsesprosessen og ved å tilby efaktura.	ISA ² bidrar med finansiering og støtte i utviklingen av CEF DSI Procurement og Norge har nyttiggjort seg av dette i nasjonalt arbeid.